

SĄD REJONOWY w SIEDLCACH

A.021.23.2024

Zarządzenie nr 23/2024

Prezesa Sądu Rejonowego w Siedlcach

z 11 czerwca 2024 roku

**w sprawie utworzenia i wprowadzenia w Ośrodku Kuratorskim Nr 1 przy Sądzie Rejonowym
w Siedlcach „Standardów ochrony małoletnich w praktyce wychowawczej”**

Na podstawie art. 22b pkt 2 i art. 22c ustawy z 13 maja 2016 roku o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 560)

§ 1

z dniem 11 czerwca 2024 roku tworzy się i wprowadza „Standardy ochrony małoletnich w praktyce wychowawczej Ośrodka Kuratorskiego Nr 1 działającym przy Sądzie Rejonowym w Siedlcach” stanowiące załącznik do niniejszego zarządzenia.

§ 2

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Prezes
Sądu Rejonowego w Siedlcach
Joanna Wardak
(podpisano elektronicznie)

Do wiadomości i stosowania:

1. Kierownik Ośrodka Kuratorskiego Nr 1 w/m,
2. Przewodnicząca III Wydziału Rodzinnego i Nieletnich w/m.

Standardy ochrony małoletnich w praktyce wychowawczej Ośrodka Kuratorskiego Nr 1 przy Sądzie Rejonowym w Siedlcach

Preambuła

Naczelną zasadą wszystkich działań podejmowanych przez kadre Ośrodka jest działanie dla dobra dziecka i w jego najlepszym interesie. Kadra Ośrodka traktuje dziecko z szacunkiem oraz uwzględnia jego potrzeby. Niedopuszczalne jest stosowanie przez kogokolwiek wobec dziecka przemocy w jakiegokolwiek formie. Kierownik i wychowawcy prowadzący zajęcia w Ośrodku realizują cele wychowawcze Ośrodka, działają w ramach obowiązującego prawa, przepisów wewnętrznych oraz swoich kompetencji.

1. Podstawy prawne Polityki ochrony dzieci

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz. U. Nr 78,poz.483 z późn.zm.)
- Konwencja o prawach dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z dnia 20 listopada 1989r. (Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z dnia 2020r. poz. 1359)
- Ustawa z dnia 28 lipca 2023r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. , poz. 1606)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 poz. 1249 z późn.zm. oraz z 2023 r. poz.289 i 535)
- Ustawa z dnia 13 maja 2016r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 31 z późn.zm.)
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. 2022 poz. 1700)
- Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 167 oraz z 2023, poz.27)
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie ośrodków kuratorskich z dnia 23 listopada 2022r. (Dz.U. z 2022 r. poz.2449)

II. Objąsnienie pojęć

1. Dokument stosuje terminologię zgodną z ogólnie przyjętymi definicjami pedagogicznymi i prawnymi.

- **animator** - to osoba pełnoletnia podejmująca określone zadania zlecone przez kierownika Ośrodka, wychowawcę lub kompetentnego pracownika;
- **kierownik** - rozumie się przez to określenie osoby sprawujące funkcje przełożonego jednostki wychowawczej (kierownik Ośrodka)
- **wychowawca** - członek personelu, którego zadaniem jest prowadzenie zajęć o charakterze resocjalizacyjnym, opiekuńczym i wychowawczym, na podstawie Ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich , czy umowy cywilnoprawnej, czy w charakterze wolontariatu;
- **wychowankowie niepełnosprawni oraz ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi** - młodzież, która potrzebuje szczególnego rozpoznania i zaspokajania potrzeb rozwojowych i edukacyjnych wynikających z następujących czynników: szczególnych uzdolnień, niepełnosprawności, niedostosowania społecznego, choroby przewlekłej, specyficznych trudności w uczeniu się, zaburzeń komunikacji językowej, niepowodzeń edukacyjnych, sytuacji kryzysowych lub traumatycznych, zaniedbań środowiskowych związanych z sytuacją bytową nieletnich, oraz trudności adaptacyjnych wynikających z różnic kulturowych (np. zmiana środowiska edukacyjnego);
- **małoletni** - młodzież będąca wychowankami Ośrodka, która nie ukończyła 18 roku życia; należy uwzględniać tutaj także klasyfikację prawną, zgodnie z którą:
  - a. w zakresie postępowania dotyczącego zapobiegania i zwalczania demoralizacji, osoba, która nie ukończyła 18 lat określana jest jako osoba nieletnia;
  - b. w zakresie postępowania o czyny karalne małoletni jest to osoba, która dopuściła się takiego czynu po ukończeniu 10 lat, a przed ukończeniem lat 17;
  - c. w zakresie wykonywania środków wychowawczych lub poprawczych małoletnim jest osoba, względem której takie środki zostały orzeczone, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia wieku 21 lat, chyba, że Ustawa o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich stanowi inaczej.

W dokumencie używanie terminu małoletni i nieletni jest równoznaczne i należy pod nim rozumieć zarówno dziewczęta jak i chłopców; małoletnich o specjalnych potrzebach edukacyjnych - zarówno chorzy, słabi, dysfunkcyjni, jak i wybitnie zdolni;

- **opiekun** - opiekun prawny w rozumieniu art. 145-177 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy;
- **personel** - wszystkie osoby pracujące w Ośrodku zgodnie z przepisami Ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich, umowy cywilnoprawnej lub podejmujące

obowiązki na zasadach wolontariatu, w szczególności wychowawcy, korepetytorzy, pracownicy, trenerzy, animatorzy, wolontariusze, praktykanci, stażyści;

- **pracownik** - w sensie ścisłym to osoba pełnoletnia, zatrudniona na umowę o pracę. W niniejszym dokumencie to pojęcie oznacza także osoby wykonujące czy to usługę, czy zlecenie na podstawie umowy cywilnoprawnej.
- **praktykant** - osoba odbywająca praktykę pedagogiczną na podstawie skierowania lub umowy cywilnoprawnej;
- **stażysta** - osoba odbywająca staż zawodowy;
- **wolontariusz** - osoba pełnoletnia podejmująca określone zadania na podstawie porozumienia o wykonywaniu wolontariatu;
- **wykorzystanie** (zamiennie: przemoc, molestowanie, nadużycie, prześladowanie) - forma krzywdzenia polegająca na wywieraniu wpływu na proces myślowy, zachowanie lub stan fizyczny osoby, pomimo braku przyzwolenia z jej strony. Wyróżnia się wykorzystanie fizyczne, psychiczne, seksualne, cyberprzemoc i zaniedbanie.

2. Opieka nad małoletnimi jest rozumiana jako troska o ich godność, dobro fizyczne, psychiczne i duchowe. Wszyscy członkowie personelu biorą na siebie tę odpowiedzialność, zważywszy, że okoliczności skrzywdzenia małoletnich może być wiele.

3. Krzywdzeniem jest:

a). **przemoc fizyczna** - każda forma niewłaściwego, nieprzypadkowego naruszenia netykalności cielesnej małoletniego, zarówno zamierzona, jak i wynikająca z zaniedbania opieki nad małoletnim (np. potrząsanie w formie kary, bicie, rzucanie, oszałamianie różnymi środkami, powodowanie oparzeń, topienie, duszenie lub inne używanie siły fizycznej). Do krzywdy fizycznej może dojść także wtedy, gdy rodzic lub opiekun prawny zatai objawy choroby nieletniego lub świadomie przyczyni się do niej.

b). **przemoc psychiczna** - polega na uporczywym, niewłaściwym traktowaniu emocjonalnym małoletniego powodującym poważne i trwałe defekty w jego rozwoju emocjonalnym. Jest ono najczęściej występującą kategorią nadużyć w relacjach między wychowawcami a dziećmi. W psychice małoletniego może się kodować przekaz, iż nie ma on żadnej wartości, lub poczucie, że nie jest kochany ani akceptowany, albo że ma wartość jedynie wtedy, gdy odpowiada zadowalająco na potrzeby innych. Wykorzystanie lub przemoc psychiczna może polegać na stawianiu wymagań nieodpowiednich do wieku i rozwoju małoletniego. Mogą to być relacje, które przekraczają jego zdolności rozwojowe, czy też nadopiekuńczość lub ograniczenie możliwości odkrywania i uczenia się. Wykorzystanie emocjonalne może przejawiać się także poprzez zamknięcie nieletniego na normalne relacje społeczne. Ma też miejsce wtedy, gdy małoletni widzą złe traktowanie innych osób, co może prowadzić do subiektywnego poczucia zastraszenia i zagrożenia. Do tej kategorii należy również wykorzystanie seksualne lub demoralizowanie małoletnich. Określony rodzaj wykorzystania emocjonalnego jest obecny w każdej przemocy wobec małoletnich.

c). **wykorzystywanie seksualne** - o wykorzystywaniu seksualnym mówimy w sytuacji, gdy dziecko świadomie lub nieświadomie zostaje użyte przez inną osobę w celu pobudzenia lub zaspokojenia seksualnego tejże osoby lub osób trzecich. Zasadniczo różni się wykorzystanie z fizycznym dotykem i bez dotyku. Wykorzystanie z użyciem kontaktu fizycznego obejmuje penetrację lub akty niepenetrujące (obmacywanie, nienaturalne pieszczoty, nienaturalne pocałunki itd.). Wykorzystanie seksualne małoletniego bez używania dotyku ma miejsce wtedy, gdy małoletni jest fotografowany lub filmowany dla celów pornograficznych, prezentowane są mu treści erotyczne, jest świadkiem ekshibicjonizmu, jest konfrontowany z obscenicznym językiem lub nieprzyzwoitymi obrazami albo zachęcany, by zachowywał się w sposób seksualnie niewłaściwy.

d). **cyberprzemoc** - wszelka przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych – komunikatorów, czatów, stron internetowych, blogów, SMS-ów, MMS-ów. Przykłady cyberprzemocy: wysyłanie wulgarnych e-maili i SMS-ów, kłótnie internetowe, publikowanie i rozsyłanie ośmieszających informacji, zdjęć i filmów, podszywanie się pod inną osobę, obraźliwe komentowanie wpisów na blogu, przesyłanie linków z obraźliwymi zdjęciami i filmikami osobom trzecim.

e). **zaniedbanie** - definiowane jest jako pozbawienie małoletniego określonego dobra, powodujące znaczącą szkodę lub osłabienie jego rozwoju. W tej kategorii mieści się m.in. pozbawienie żywności, ubrania, ciepła, środków higieny, stymulacji intelektualnej, opieki, poczucia bezpieczeństwa, przyjaznych uczuć, opieki medycznej. Równie poważnym aktem zaniedbania jest niechronienie nieletniego przed szkodami fizycznymi i psychicznymi, przed niebezpieczeństwami, nie zapewnienie mu odpowiedniej pomocy, w tym powierzenie go osobom, które nie zapewniają mu odpowiedniej opieki medycznej i leczenia. Zaniedbywanie staje się widoczne dopiero w perspektywie dłuższego okresu czasu. Objawia się ono jako permanentny stan niezaspokajania fizycznych, emocjonalnych i psychicznych potrzeb dziecka, prowadzący do poważnych negatywnych następstw. Symptomami, które mogą świadczyć o zaniedbywaniu dziecka są m.in. niepokojąco mały wzrost lub masa ciała dziecka, czy też jego notoryczna nieobecność w szkole. Zaniedbanie może wystąpić już w okresie ciąży z powodu używania przez matkę środków uzależniających. Rodzic może świadomie dopuścić się zaniedbania, nie dostarczając dziecku żywności, odzieży i schronienia, usuwając je z domu czy odrzucając.

III. Rozpoznawanie i reagowanie na czynniki ryzyka krzywdzenia małoletnich

1. Personel Ośrodka posiada wiedzę i w ramach wykonywanych obowiązków zwraca szczególną uwagę na czynniki ryzyka, a także symptomy krzywdzenia małoletnich.
2. Kierownik i wychowawcy oraz inne osoby prowadzące zajęcia znają i stosują bezpieczne zasady w relacji z małoletnimi.

3. W przypadku ujawnienia symptomów krzywdzenia małoletnich kadra Ośrodka podejmuje przewidziane procedurą oraz prawem działania mające na celu ochronę małoletnich i udzielenie im stosownej pomocy.
4. Personel monitoruje sytuację małoletniego.

IV. Zasady rekrutacji personelu

1. Personel Ośrodka Kuratorskiego posiada odpowiednie wykształcenie i kwalifikacje zawodowe do pracy z małoletnimi.
2. Kierownik oraz wychowawcy pracujący w Ośrodku Kuratorskim są kuratorami zawodowymi lub kuratorami społecznymi powołanymi zgodnie z przepisami Ustawy o kuratorach sądowych z dnia 27 lipca 2001r. (Dz. U. z 2023r. poz. 1095).
3. Ustawa o kuratorach sądowych zawiera konkretne wymogi co do wykształcenia , korzystania z praw cywilnych i obywatelskich, karalności, nieskazitelności charakteru oraz doświadczenia.
4. Osoby niebędące zawodowymi kuratorami sądowymi realizują zadania w Ośrodku Kuratorskim na podstawie umowy zawartej z Dyrektorem Sądu Rejonowego w Siedlcach, która będzie uwzględniać niniejsze standardy.
5. Wykształcenie i kwalifikacje zawodowe osób starających się o zatrudnienie w Ośrodku Kuratorskim sprawdza się poprzez zażądanie dokumentów dotyczących wykształcenia, kwalifikacji zawodowych, przebiegu dotychczasowego zatrudnienia i ewentualnych referencji z poprzedniego miejsca zatrudnienia.
6. Przed zawarciem umowy Dyrektor Sądu sprawdza osobę w Rejestrze Sprawców Przepęstw na Tle Seksualnym. Osoba starająca się o zatrudnienie przedkłada informacje z Krajowego Rejestru Karnego.

V. Zasady relacji personelu ośrodka z małoletnimi

1. Personel Ośrodka Kuratorskiego działa dla dobra małoletniego i w jego najlepszym interesie.
2. Małoletni traktowany jest z szacunkiem i godnością oraz uwzględnia się jego potrzeby.
3. Podejmując decyzje dotyczące małoletniego, należy go o tym poinformować i starać się brać pod uwagę jego oczekiwania.
4. Należy unikać faworyzowania. Małoletniego trzeba doceniać i angażować w podejmowane działania. Traktować równo bez względu na płeć, orientację seksualną, status społeczny, niepełnosprawność, czy światopogląd.

5. Nie wolno zawstydzać, upokarzać, lekceważyć, wyzywać, wytykać słabości i obrażać małoletniego.
6. Każde przemocowe działanie wobec małoletniego jest niedopuszczalne.
7. Nie wolno bić, szturchać, popychać ani w jakikolwiek inny sposób naruszać integralności fizycznej małoletniego.
8. Nie wolno dotykać małoletniego w sposób, który może być uznany za nieprzyzwoity i niestosowny.
9. Nie wolno nawiązywać z małoletnim żadnych relacji intymnych czy towarzyskich.
10. Nie wolno małoletnim proponować alkoholu, wyrobów tytoniowych ani innych substancji psychoaktywnych i nielegalnych.
11. Nie wolno ujawniać żadnych informacji wrażliwych dotyczących małoletniego wobec osób nieuprawnionych.

VI. Zasady relacji pomiędzy małoletnimi

1. Małoletni zobowiązani są do wzajemnego szacunku i tolerancji.
2. Małoletni nie obraża, nie upokarza, nie zawstydzają innego małoletniego.
3. Zakazuje się jakichkolwiek form przemocy. Nie wolno nikogo bić, szturchać, popychać, ani dotykać, w sposób, który może być uznany za nieprzyzwoity i niestosowny.
4. W razie potrzeby, konflikty pomiędzy małoletnimi rozwiązuje w pierwszej kolejności personel Ośrodka. W przypadku stwierdzenia krzywdzenia małoletniego stosuje się procedury.

VII. Procedury interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia małoletnich

1. W przypadku podjęcia przez personel podejrzenia, że dziecko jest krzywdzone, w pierwszej kolejności personel ma obowiązek zapewnienia małoletniemu poczucia bezpieczeństwa.
2. Jeżeli stan zdrowia małoletniego podczas podejrzenia sytuacji jego krzywdzenia wskazuje, że nastąpiło uszkodzenie ciała małoletniego lub jego stan psychiczny sygnalizuje na potrzebę uzyskania pomocy lekarskiej, wychowawca w porozumieniu z Kierownikiem Ośrodka decyduje o wezwaniu karetki pogotowia.

3. W przypadku powzięcia przez kierownika i wychowawców podejrzenia lub informacji, że małoletni jest krzywdzony, osoby te mają obowiązek przeprowadzenia z nim rozmowy w celu ustalenia okoliczności jego krzywdzenia, sporządzenia szczegółowej notatki służbowej i zamieszczenia w niej pozyskanych informacji oraz sytuacji małoletniego.
4. Gdy stwierdzi się, że dobro małoletniego jest w danym momencie realnie zagrożone i małoletni w sposób bezpośredni zgłasza obawy co do swojego bezpieczeństwa, w szczególności jeśli zachodzi podejrzenie popełnienia czynu zabronionego lub czynu karalnego na szkodę małoletniego, personel niezwłocznie informuje kierownika i zawiadamia policję, która podejmuje dalsze działania. O zaistniałej sytuacji niezwłocznie powiadamia się sąd opiekuńczy.
5. a). W przypadku podjęcia przez personel Ośrodka Kuratorskiego podejrzenia, że dziecko jest krzywdzone, jednak nie stwierdza się, że dobro małoletniego jest w danym momencie bezpośrednio zagrożone i małoletni nie zgłasza obawy co do swojego bezpieczeństwa, personel niezwłocznie informuje kierownika.
b). Kierownik i wychowawca niezwłocznie uzyskuje dodatkowe informacje, zgodnie z przysługującymi kompetencjami wynikającymi z Ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich z dnia 9 czerwca 2022r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 1700) oraz Ustawy o kuratorach sądowych z dnia 27 lipca 2001r. (Dz. U. z 2023 r. poz. 1095).
c). Kierownik wzywa opiekunów małoletniego, co do którego występuje podejrzenie krzywdzenia i informuje ich o podejrzeniu. Jeżeli zachodzi potrzeba, udziela wsparcia, w szczególności poprzez wskazanie specjalistycznych placówek pomocy dziecku.
d). Jeśli osobą podejrzaną o krzywdzenie jest inny małoletni skierowany do Ośrodka Kuratorskiego, kierownik wzywa również opiekunów tego małoletniego, co do którego występuje podejrzenie, że jest osobą krzywdzącą i informuje ich o podejrzeniu. Jeśli zachodzi potrzeba, udziela wsparcia, w szczególności poprzez wskazanie specjalistycznych placówek pomocy dziecku.
e). W przypadku uwiarygodnienia podejrzenia popełnienia czynu zabronionego lub czynu karalnego na szkodę małoletniego, kierownik niezwłocznie powiadamia sąd opiekuńczy i policję lub prokuraturę.
6. Jeśli osobą podejrzaną o krzywdzenie jest osoba z personelu Ośrodka Kuratorskiego, natychmiast odsuwa się ją od wykonywania zadań, do czasu wyjaśnienia sprawy. W przypadku, gdy osobą podejrzaną o krzywdzenie jest osoba z personelu Ośrodka Kuratorskiego, dodatkowo powiadamia się Prezesa Sądu lub Dyrektora Sądu.
7. Sytuację krzywdzonego małoletniego analizuje się na niezwłocznie zwołanym przez kierownika zebraniu kadry Ośrodka. Z zebrania sporządza się protokół, będący załącznikiem nr 1 do niniejszego dokumentu, zawierający podjęte działania i ustalenia kadry ośrodka, zaplanowane działania interwencyjne oraz zaplanowane

formy pomocy dziecku. Zaplanowane działania mają na celu zapewnienie dziecku bezpieczeństwa, w tym zgłoszenie podejrzenia krzywdzenia do odpowiedniej instytucji.

VIII. Ochrona małoletnich przed wtórną wiktyimizacją i traumatyzacją w przypadku wystąpienia krzywdzenia

1. Kierownik i wychowawcy powinni pamiętać, że w przypadku ujawnienia krzywdzenia dziecka, konieczne jest :
  - a) szybkie reagowanie;
  - b) niezwłoczne otoczenie dziecka odpowiednią opieką (w razie potrzeby medyczną);
  - c) niedopuszczenie do kilkukrotnego opisywania przez dziecko przemocy, której doświadczało;
  - d) zapobieganie stereotypowym podejściom do krzywdzonego dziecka.

IX. Zasady dostępu małoletnich do Internetu oraz ochrony przed szkodliwymi treściami

1. Na terenie Ośrodka Kuratorskiego Internet może być używany do nauki szkolnej małoletnich, podczas zajęć prowadzonych przez kierownika i wychowawców, a w przypadku dostępu do Internetu przez małoletnich w czasie wolnym – kierownik i wychowawcy sprawują nadzór nad korzystaniem z niego.
2. Kierownik i wychowawcy mają obowiązek informowania i przypominania małoletnim o zasadach bezpiecznego korzystania z Internetu.
3. Podczas zajęć w Ośrodku wychowankowie nie mogą korzystać z telefonów komórkowych, składają posiadane telefony do depozytu.

X. Zasady ochrony wizerunku i danych osobowych małoletnich

1. Ośrodek Kuratorski zapewnia standardy ochrony danych osobowych małoletnich, zgodnie z obowiązującymi przepisami.
2. Ośrodek Kuratorski uznaje prawo małoletniego do prywatności, zapewnia ochronę wizerunku.

3. Upublicznienie przez personel Ośrodka Kuratorskiego wizerunku małoletniego w jakiegokolwiek formie wymaga pisemnej zgody rodzica/opiekuna małoletniego. Należy również wziąć pod uwagę zdanie samego małoletniego.
4. Zabrania się utrwalania , w jakiegokolwiek formie, wizerunku małoletnich na terenie Ośrodka Kuratorskiego przez osoby trzecie i media.

XI. Monitoring stosowania standardów

1. Osobami odpowiedzialnymi za realizację standardów ochrony dzieci w Ośrodku Kuratorskim Nr 1 przy Sądzie Rejonowym w Siedlcach są kierownik i wychowawcy.
2. Ww. osoby są zobowiązane do natychmiastowego reagowania w przypadku ich naruszenia.
3. Przegląd i aktualizacja standardów ochrony małoletnich będzie dokonywana co najmniej raz na 2 lata. Kadra Ośrodka Kuratorskiego może przekazywać swoje uwagi, proponować zmiany względem uregulowań w standardach do Kierownika Ośrodka oraz zgłaszać incydenty naruszenia standardów.
4. Wszelkich zmian w standardach ochrony małoletnich dokonuje Prezes Sądu Rejonowego w Siedlcach.

XII. Postanowienia końcowe

1. Standardy ochrony małoletnich wchodzi w życie w dniu ich podpisania przez Prezesa Sądu Rejonowego w Siedlcach.
2. Ogłoszenie standardów następuje w sposób dostępny dla pracowników Ośrodka Kuratorskiego, dzieci i ich opiekunów, w szczególności poprzez wywieszenie w widocznym miejscu w siedzibie Ośrodka Kuratorskiego , a także na stronie internetowej Sądu Rejonowego w Siedlcach, w zakładce – Ośrodek Kuratorski.

